

aan kunnen, want de bron vormt, van Jahweh be-

U hater?...
"mijn hart!"
J. SMELIK.

LEVEN

of meenings-

wogen Donderdag" en ander opmerken. n zaken zelf reeds, woord kwam, toen n van „leerge-

id. Ze zijn er slechts, spreken, doch het die pas zoo'n goed licht, en die in de f over „leergeschilders" spreken. „In ruimeren zin neele controversen, denis der kerk ligde Avondmaalsleer en Gereformeerden; de Remonstranten (artikelen tegen de n engeren zin versionele geschillen, enzen der belijdenis rin de kerken, zom- uitdrukkelijk over ulden en dragen"; d van deze tweede en infra- en supra- en binnen den boe- het infra- en supra- making, de onmid- elde wedergeboorte, he Synode een ver-

en, die aan de orde en rangschikken- gelijk.

onverschillig van en weer een duide- po was het b.v. in trecht 1905, om nu en als eerste groep ik een klare formu- len het lijstje der nten eens nakijkt, er stellig geen twee en bepaalde over-

en. Evenmin is dit fonderzoek (de for- begint eigenlijk ná de Synode, en ik weet, nog weer de volk, wat er te van Christus? Ik menschen na ver- hebben afgevraagd, is, dat er in weten- sie gevoerd is over tenschappelijk vast- upostatos"; hetgeen onpersoonlijk"; het aenschelijke natuur terinks boekje over eologische discussie ir noch ter ander- geijts ten overstaan meening tegenover van het getuigenis rift, en inzake de beurt in leven en

stand van zaken, n werpen"! En de oed, zijn antwoord en verwijzing naar de Christus aan de ij de „dwaling" is

t, en kwam in de ren geleden — een 15 Febr. 1924), dat nrika gerezen was waren betrokken Prof. Hepp schreef

t" maar niet voor broeders Hoeksema

omdat naar mijn n en ook schreven

dan wie ook maar op dien „bewogen Donderdag" voor den geest van de Synode kan hebben gestaan... Hoor nu wat Prof. Hepp ten aanzien van die Amerikaansche broeders opmerkt in antwoord op de door hemzelf zoo-even gestelde vraag:

„Op het oogenblik nog niet. Toegegeven moet worden, dat zij zich hoe langer hoe dieper in het moeras inwerken.

Maar men ontdekt in hen nog zulk een onklarheid, en aan den anderen kant zulk een willen vasthouden aan fundamentele waarheden, dat men niet te spoedig van „dwaling" moet spreken. Zij verkeerden m.i. nog in het stadium van onopgehelderd denken.

Apollos stond de weg des Heeren ook niet helder voor oogen. Toch sprak Paulus niet van „dwaling". Hij wilde alleen, dat hij van beter zou worden onder-richt."

Ach, waren de broeders in Nederland door den rapporteur van commissie I, Prof. Hepp, even vriendelijk bezien als de Heeren Hoeksema en Danhoff... in Amerika. Heel wat narigheid was aan het krantenlezend volk bespaard.

Men ontkomt niet aan den indruk, dat hier van boven af aan het gereformeerde leven leergeschillen opgedrongen werden, die niet leefden in den boezem der kerken zelf. Over het getuigenis des Heiligen Geestes is in wetenschappelijke theologenkringen gehandeld, en nog lang niet afgehandeld. Maar moet de kerk hier storend tusschenbeide komen? Zeker moet ze dat, als er van Schrift en belijdenis wordt afgeweken. Maar het zou dwaasheid zijn, als ze zich uit puren lust tot beslechting van wetenschappelijke meeningsverschillen liet lokken op het erf der wetenschap, om daar in te grijpen.

Men stelle zich den ironischen gang van zaken nog eens voor: de H.H. Polman en v. d. Vegt (ik volg het persverslag) spraken van „theologische vraagstukken, die tegenwoordig in geding zijn". Commissie I, die dáárover had te oordeelen, maakte er „leergeschillen" van, leergeschillen, „die onrust hebben veroorzaakt en de vrees deden opkomen, dat daardoor de integriteit van onze Gereformeerde belijdenisschriften schade lijdt". De formuleering Polman—v. d. Vegt is in commissie I blijkbaar „veel te slap" gevonden; hun toch al verrassende voorstel wordt nu een kapstok, waaraan tot ieders verrassing een „leergeschillen-debat" wordt opgehangen. Daarna komen de H.H. Polman—v. d. Vegt, met nog enkele anderen, tot de formule „meenings-geschillen"; de term is neutraal, ieder mensch die op vrede aanstuurt, kan — zoo denkt men — zich daarin vinden, omdat noch naar den éénen noch naar den anderen kant iemands gevoelens wordt bestreden. En bovendien willen ze toch ieder de volle ruimte geven, want ze stellen vóór een deputaatschap te benoemen, dat over de zaak eens praten moet, om eens te kijken, wat er nu toch eigenlijk aan de hand is; waarbij dan als argument gebruikt wordt, dat er onrust is; die gaat tenminste een kerkelijke vergadering aan. Maar neen, hoewel op dat moment het voorstel er zeker gekomen zou zijn, als er gestemd was, wordt de zaak nog eens een week lang uitgesteld, er wordt wat gepraat en geconfereerd, en eindelijk komt de term „opvattingen" door. Zou zoo iets mogelijk zijn geweest, als er werkelijk leergeschillen waren?

Ik voor mij geloof nog steeds ontkennend te moeten antwoorden. En ik wijs, ter ondersteuning van mijn bezwaar, dat hier van boven af wat opgedrongen is, op het ontuchtigende feit, dat er zoo maar in een paar dagen leergeschillen konden af- en aangedragen worden, op de tafel gelegd, maar ook weer van de tafel weggenomen konden worden. De broeders Polman—v. d. Vegt noemen „de verhouding tusschen Kerk en staat" in hun eerste voorstel. Commissie I werkt het punt van de tafel. Een leergeschil minder. Zijzelf komt op dien Donderdag voor den dag met „het getuigenis van den Heiligen Geest inzake de Schrift". Als ze een goede week later weer voor het front verschijnt, is dit heele leergeschil van de tafel, en kan Prof. Hepp zonder kerkelijke storing zijn studie over dit thema afmaken; wat maar goed is. Tot verbazing van mijzelf is des Donderdags de kwestie van de erkenning van den doop ook al op het appel, als — leergeschil! Dat de H.H. Polman—v. d. Vegt het ter sprake brachten in hun eerste voorstel, kan ik hun niet kwalijk nemen, als men n.l. eenmaal den weg van synodale bemoeiingen op wil; zij willen immers theologische strijdsvragen behandeld zien, en de kwestie van de doopskerkenning is tenslotte een vraag ook van kerkelijke en kerkrechtelijke praxis. Maar als men er een LEEUW-geschil van maakt, dan haal ik mijn schouders op; en dan verwijz ik maar weer naar wat onzerzijds opgemerkt is naar aanleiding van de redevoering, die Prof. Kuyper te Utrecht gehouden heeft, naar het artikel, dat over deze zaak door Dr A. Kuyper geschreven is, en onder Persschouw in ons blad is opgenomen geweest, naar de debatten, over deze zaak gehouden door een vroegere Synode der voormalige Chr. Geref. Kerk (die heusich kalmer was dan dit jaar de Amsterdamsche) en naar de rustige, zakelijke brochure van Dr W. H. den Hertog op dit punt. Ook dit punt is evenwel later van de tafel gewerkt, al is dan opgemerkt, dat het ook kon behandeld worden onder het thema „pluriformiteit der kerk". Maar waarom dan eerst met zoo veel nadruk er een „leergeschil" van gemaakt?

Wat zijn dat voor toestanden, waarin een Synode, zonder eenig desbetreffend voorstel uit de kerken, zoo maar in een paar dagen een lijstje van „leergeschillen", kleiner of groter getal, zich ziet voorgelegd? Zulke

manipulaties liggen eer in de hervormde, dan in de gereformeerde lijn-van-kerkrecht.

Men versta mij goed: ik pruttel niet na over een besluit, dat tenslotte wel ongewaardig geworden is, gelet op de samenstelling der commissie. Maar ik heb het oog op wat er in de krant gekomen is, en over de sfeer, waarin zulke dingen mogelijk gebleken zijn. Die over den vrede het nadrukkelijkst gesproken hebben, die hebben hem in gevaar gebracht. Resultaat? In Hasselt een groepje dissenters, die in een bepaalde kwestie hun zin niet kregen, en nu zich per circulaire beroepen op wat er gezegd is op dien bewusten Donderdag. De Christelijke Gereformeerden spinnen het garen op 'toogenblik. Het worde hun niet toegerekend, overigens.

K. S.

„Collegium Homileticum Haganum".

Te 's-Gravenhage werd Donderdag 15 October j.l. een vereniging opgericht, bestaande uit theologische candidaten en oudere jaars-studenten, in de Classis 's-Gravenhage woonachtig.

Deze vereniging, „Collegium Homileticum Haganum" geheeten, stelt zich ten doel, naast de onderlinge oefening in het preeken, de nadere bestudeering en bespreking van de meer fundamentele vóórsvragen, welke zich bij de prediking voordoen.

Hun geregelde medewerking zullen hierbij verleen Dr K. Dijk, benoemd hoogleraar in de ambtelijke vakken aan de Theologische School te Kampen, Dr F. de Vries van 's-Gravenhage-Oost en Dr W. A. Wiersinga van Loosduinen, terwijl tevens alle predikanten uit de Classis 's-Gravenhage zijn uitgenoodigd de te houden vergaderingen bij te wonen en de candidaten en studenten met hun kritiek behulpzaam te zijn.

Het Bestuur is als volgt samengesteld: H. J. Spier, Praeses; R. J. W. Nijkamp, Ab-actis; K. J. Kraan, Fiscus.

Het adres van den Ab-actis is: Ligusterstraat 1, Den Haag.

Tot zoover een mij met verzoek om plaatsing toegezonden bericht.

K. S.

Beeldendienst en Schriftgeloof.

(Antwoord aan Prof. Dr V. Hepp.)

In de eerste brochure „Diagnose" van de reeks: „Dreigende deformatie" geeft Prof. Hepp een „greep uit de lichtere symptomen".

In de eerste paragraaf komt het anthropomorfisme ter sprake. Daarbij meent Prof. Hepp als „bewijsstuk" een citaat uit één mijner geschriften te kunnen gebruiken.

Doch geheel ten onrechte. Ik merkte daar op, dat wij — op het voetspoor der Heilige Schrift — geest niet „vormloos" (zonder geestelijke gedaante) moeten denken. Dat kán al lezende ook moeilijk anders, want het wordt ons in de Schrift zoo voorgesteld.

Dat „geest" geen gedaante kán hebben (evenmin als onze gedachten), dat is m.i. een traditioneele voorstelling, welke oorsprong in de synthese-philosophie te zoeken is. Wij moeten in dezen ook weer tot het Woord bekeerd worden. In elk geval kan deze kwestie nader besproken worden.

Maar dat citaat heeft totaal niets te maken met den beeldendienst, dien Prof. Hepp mij tracht in de schoenen te schuiven. Reeds het opschrift: „Heeft God handen, voeten, vingers, enz.?" is afschuwelijk. Alsof wij van uit onze gedaante conclusies zouden trekken over God!

Wie in eenvoudige gehoorzaamheid de Schrift leest en weigert anders van God te denken dan Hij Zich daar openbaart, moet met afschuw verwerpen al zulke speculaties over wat God „heeft" of „kán hebben".

Maar ook vertrouwt hij niet die „wetenschappelijke" uitspraken bij vele teksten, dat God „eigenlijk" geen berouw (spijt) kán hebben en eigenlijk niet vertoerd of bedroefd kán worden. Wat betéekent dat „eigenlijk"?

Hier is het vraagstuk, dat Prof. Hepp had moeten bespreken. Niet het anthropomorfisme is hier aan de orde, maar de vraag op welken grond Prof. Hepp in de reeks van menschevormige dingen, die God „eigenlijk" niet op Goddelijke wijze zou kunnen hebben, één uitzondering maakt voor rede, verstand, kennis, idee.

Ten slotte staan twee opvattingen onder ons tegenover elkander:

a. de bovengenoemde, die moeite heeft met de tegenwerping: „eigenlijk" heeft God geen oor, oog — toorn, verdriet, maar wel verstand en rede en die vraagt: kan Gods hand en Gods toorn en al wat de Schrift ons van Hem zegt, niet verstaan worden als te zijn „op Goddelijke wijze", zooals de Geref. theologie ook de kennis van God arche-typische Goddelijke kennis noemt? En kán daaronder ook niet de geestelijke „gedaante" vallen?

b. de traditioneele, scherp filosofisch georiënteerde, opvatting van „geest" als „vorm" (zonder gedaante) zooals die uitkomt in het hieronder volgende citaat van Prof. Hepp zelf, te vinden in den tweeden Jaargang van „De Reformatie", blz. 157, waar Prof. Hepp tegen Dr van der Vaart Smit opponeert. (De spatieering is van mij). Dr Hepp schreef daar:

„Immers, de vormloze geest bestaat niet. De Schrift kent zelfs aan God een vorm (niet te verwarren met: lichaam) toe.

Paulus schrijft, dat Christus in de gestaltenis (morphé, eigenlijk: vorm) Gods was.

(Zie vervolg op blz. 28.)

Opwekking of Verbondsvernieuwing?

Tegen allerlei pogingen tot opwekking van het geestelijk leven hebben wij ons schrap gezet.

Om allerlei redenen. Allereerst omdat zij niet uitgingen van den wortel der dankbaarheid, waaruit gansch ons christelijk leven opkomen moet. Zij gingen meestal uit van een miskenning van het werk Gods in ons vaderland. Import van theologie uit Duitschland, van religieuze methoden uit Engeland en Amerika overstroemde de markt.

Een andere reden bestond hierin, dat in deze bewegingen meestal de belijdenis werd vervangen door het getuigenis. De Kerk zweeg, het individu sprak. De ellende werd in dit getuigenis zelden, dat wij in Adam zijn gevallen en levenslang te strijden hebben met onzen zondigen aard. Neen, het werd een kwestie van inconsequenties en verkeerde gewoonten, die ik kwijt kon zijn wanneer ik maar wilde. De leer der verlossing onttaarde in een deelen tusschen God en mensch, en in het najagen van een bereikbare heiligheid werd de volkomen heiligheid, welke ik in het geloof bezit, losgelaten of althans op den achtergrond gedrongen.

Ten derde werden in deze opwekkingsbewegingen de inzettingen des Heeren achtergesteld bij menselijke methodes, waarvan de Schrift zoo nadrukkelijk heeft gewaarschuwd, dat dit de dingen waren, die op de aarde zijn.

En om nog een bezwaar te noemen, in deze acties kwam zoo licht de Farizeër weer op den troon, die sprak: ik ben heiliger dan gij!

Waarom ik dit schriftuurlijk en geloovig verzet tegen deze opwekkingen in herinnering breng?

Wel, omdat uit dit rechtmatig verzet wel eens de onrechtmatige conclusie zou kunnen worden getrokken, dat het bij ONS nu wel in orde of ten naaste bij in orde zou wezen en er dus geen vernieuwing des levens noodig zou zijn. Alsof de prediking, de pers en de conversatie ten opzichte van ons alleen maar zouden hebben te constatareeren: Wij hebben het! Wij hebben het nog steeds!

En dan zouden wij wel op een droevig en gevaarlijk dwaalspoor zijn.

Herleving, niet door allerlei menselijke methodes, maar in den weg der Verbondsvernieuwing, is Gods eisch voor onzen tijd.

Mag ik een paar dingen noemen?

In de eerste plaats is er in onze kringen een voortwoekerend ARMINIANISME, dat wel eens ernstiger gesignaleerd mag worden. In de keuze van het lied, in toespraak en traktaat, in de gesprekken komt het telkens openbaar en toont hoe de geestelijke voelhorens bij menigeen afslijten. Wie zijn oor te luisteren legt, ontdekt telkens een voorstelling van zaken, waarbij niet God de eerste is, maar waarin de mensch vooropgaat, zelf zijn ellende uitkient, naar de verlossing grijpt en dan komt God als de noodhulp in de peroratie voor den dag.

Een tweede punt, waarop ik de aandacht wil vestigen, is de vroomheid. Vroomheid in dien zin, dat wij eerbiedig staan tegenover de waarheid Gods, tegenover God-Zelf. Wij bidden zoo ontzaggelijk veel, preeken en spreken en zingen zoo veel, dat wij soms sterk den indruk krijgen: het is niet ECHT meer. Zooals voor de Radio het geluid van den spoortrein, de stoomboot, de vliegtuig, de waterval, ja, wat niet al, met enkele mechanische apparaten wordt nagemaakt, zoo kunnen wij huiveren, schreien, danken op elk moment. De eerbied der ware kerk is ons vaak zoo vreemd geworden.

En ten derde zou ik willen wijzen op het leven, op den wandel. GOD weet wie wij zijn. HIJ laat ons scherpelijk de tien geboden prediken.

Daarin zegt Hij tot de gemeente van Zijn lieven Zoon: gij zult niet doden, echtbreken, stelen, liegen, begeeren! God vindt het noodig, zie ook slechts de brieven, de gemeente van Christus gedurig te bestraffen en te vermanen over zeer concrete en afschuwelijke zonden. Maar wij zijn er volkomen aan gewend. Israël riep eens: Laat God tot ons niet spreken! Maar, wij zeggen feitelijk: Spreek, Heere, want ik dood niet, ik breek den echt niet, ik steel niet, ik lieg niet, ik begeer niet. En met de tevreden verklaring, dat de preek mooi was of met de critiek dat de dominee er wel wat méér van had kunnen maken, zeggen wij: tot den volgende Zondag, dan krijgen wij weer twee preeken!

O, laat ons toch waken, dat wij de groote schatten Gods niet maar FORMEEL in bezit hebben, laat ons in dit alles toch de gemeenschap oefenen door het geloof met den levenden God en Jezus Christus, Dien Hij gezonden heeft.

N. B.